

5. Зброя різна (Балони газові «Терен 4М») // ZAKUPKI.PROM.UA : сайт. URL: <https://zakupki.prom.ua/gov/tenders/UA-2018-03-28-000573-b> (дата звернення: 06.03.2019).

6. Балони аерозольні з препаратом дратівної дії // ZAKUPKI.PROM.UA : сайт. URL: <https://zakupki.prom.ua/gov/tenders/UA-2018-12-19-003118-c> (дата звернення: 06.03.2019).

7. Про затвердження Правил застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку : постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.1991 № 49 // ZAKUPKI.PROM.UA : сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/49-91-p> (дата звернення: 06.03.2019). Втратила чинність.

Надійшла до редколегії 08.03.2019

УДК 614.8.027/351.744

Т. М. БІДЕНЧУК,

*курсант факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Д. Г. Казначєєв, кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки*

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Розглядається сутність забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання службових обов'язків як в типових ситуаціях так і в екстремальних умовах.

Ключові слова: *Національна поліція, підготовка поліцейських, службові обов'язки, професійна діяльність, поліцейський, особиста безпека, екстремальні ситуації.*

Життя людини, її здоров'я та безпека є найбільшою цінністю держави. Національна поліція України допомагає максимально знизити рівень злочинності, зокрема зменшити кількість злочинів проти життя і здоров'я особи. Але найчастіше при виконанні службових обов'язків, поліцейські самі піддаються ризику травмуватись, поранитись чи загинути. Це зумовлено безліччю фактів, одним з яких є невміння захистити самого себе.

У зв'язку з реформуванням органів та підрозділів МВС України, велика увага стала приділятися забезпеченню особистої безпеки поліцейського, адже в умовах сьогодення дуже велика кількість зброї знаходиться у вільному доступі як звичайних громадян так і злочинних елементів.

Останніми роками, спостерігаючи за діяльністю патрульних поліцейських, дуже багато уваги ЗМІ приділялось дорожньо-транспортним пригодам за участю патрульних автомобілів, а також про не якісний рівень знань з вогневої та тактичної підготовки. Це знижує рівень безпеки не тільки поліцейських, але й стану захищеності громадян нашої держави, адже рівень якості забезпечення особистої безпеки поліцейських визначає рівень стабільності і захищеності суспільства. Тому, для вирішення цього питання, необхідно більш детально та якісніше вивчати проблеми забезпечення особистої безпеки поліцейських, під час виконання ними своїх службових обов'язків.

Окремі проблеми забезпечення особистої безпеки поліцейських були об'єктами уваги низки вітчизняних вчених, таких як Б. В. Ліщук, В. В. Андросюк, І. В. Власенко, Криволапчук В. О., Казміренко Л. І., Грибан В. Г., Сягровець В. А., Примаєв В. П., В. О. Лефтеров та інші. Але не дивлячись на наявність науково-практичних розробок в галузі

забезпечення особистої безпеки існує нагальна потреба в теоретичному розкритті психологічних та тактичних чинників, щодо готовності поліцейських до дій в екстремальних ситуаціях. Більше того, всі попередні праці відображали тільки окремі аспекти забезпечення особистої безпеки поліцейських. Саме тому здійснення аналізу причин, що знижують рівень безпечної діяльності поліцейських в Україні є на сьогодні актуальним і перспективним, а отже потребує детального з'ясування та розкриття в науково-практичному аспекті.

Нажаль, під час виконання покладених на Національну поліцію завдань, постійно існує велика вірогідність загрози життю і здоров'ю поліцейського, навіть з можливим застосуванням зброї.

В умовах сьогодення кількість кримінальних правопорушень тільки збільшується (за січень – лютий 2019 року було зареєстровано 95480 правопорушень [1]), а завдання поліції залишається незмінним – знизити рівень криміногенної ситуації в країні. Досягнення такої мети можливе лише при належній підготовці майбутніх працівників Національної поліції, які в свою чергу повинні бути компетентними, висококваліфікованими, чесними та психологічно стійкими фахівцями.

Професійна діяльність поліцейських завжди була складною, проте вона стає дедалі фізично і емоційно напруженішою та небезпечною і це знаходить своє відображення у сумних подіях, які відбулися 5 листопада 2017 року у місті Дніпро, коли 5 поліцейських отримали осколкові поранення через гранати Ф-1, РГД-5 та вогнепальну зброю, одному з них навіть прийшлося ампутувати праву ногу, а ще одному поліцейському – куля влучила в руку. Ще одним прикритим прикладом є події, що сталися в Дніпропетровській області – 16 березня 2018 р. чоловіки біли торговельного центру побили працівників поліції охорони та відібрали зброю [2]. Наслідки цих трагічних подій в значній мірі, пов'язані з недостатньою професійною підготовкою, нехтуванням заходами безпеки, неналежним прикриттям своїх дій за допомогою напарника а також, найголовніше – відсутністю скоординованих та злагоджених дій.

Проаналізувавши ситуації, які склались сьогодні, вони свідчать про загострену проблему забезпечення особистої безпеки поліцейських, тому вкрай необхідно знайти шляхи підвищення ефективності їх діяльності. Для вирішення цього питання, необхідно аналізувати випадки, пов'язані з небезпекою та стресовими ситуаціями.

Серед причин, що призводять до поранень, травмувань чи загибелі поліцейських, можна виділити наступні:

– неналежна підготовка до несення служби і проведення спеціальних операцій, оперативно-слідчих заходів (ігнорування вивчення заходів безпеки та інструктажів);

– байдужість та легковажність – ігнорування небезпек (після проходження відповідного навчання, ще не виробились певні якості, які є просто необхідними в діяльності поліції – відповідальність, уважність та професійна зосередженість);

– нехтування сигналами, які свідчать про небезпеку (яскравим прикладом є події 16 березня 2019 року, місто Кривий Ріг – кількість правопорушників у декілька разів перевищувала кількість поліцейських, зухвала поведінка та нецензурні вислови в сторону поліцейських і т. д.);

– неналежного рівня психологічна, професійна, фізична і медична підготовка (невміння затримати особу та відсутність психологічного контакту з правопорушником; незнання правил застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї);

– недостатнє технічне оснащення (носіння бронежилета низької якості, який може не витримати силу кулі);

– бажання бути «героєм» (дуже часто поліцейські намагаються вийти із екстремальної ситуації своїми силами, без залучення підтримки своїх колег, а також недооцінюють людей с психічними захворюваннями та людей, в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння) – у випадку, який трапився 05.11.2017 поліцейські не викликали підкріплення, а також не розраховували власних сил, діяли незлагоджено;

– байдужість проведення превентивних заходів (погана поверхнева перевірка може закінчитись трагічно, якщо наприклад не виявили холодну чи вогнепальну зброю у правопорушника);

– легковажне ставлення до вимог інструкцій (визначена відстань між поліцейським та підозрілою особою; неухва до рук зловмисника, зокрема неправильно застосовані наручники тощо, як приклад, події що відбулись 25 вересня 2016 року у місті Дніпро, коли під час зупинки транспортного засобу і перевірки документів загинуло двоє поліцейських від кульових поранень).

Науковці виділяють основні напрямки забезпечення особистої безпеки поліцейських: мотиваційно-особистісний та правовий.

До мотиваційно – особистісного відносять – систему, яка дозволяє сформувати психологічну готовність поліцейських до дій екстремальних ситуаціях.

До правового напрямку належить система, яка слугує певним алгоритмом для вирішення тих чи інших проблем, що виникають під час виконання службових обов'язків [3].

Для якісного забезпечення особистої безпеки поліцейських, останні зобов'язані: знати і точно виконувати вимоги всіх інструкцій та наказів Міністерства внутрішніх справ України, Головних управлінь Національної поліції в областях/районах; вдосконалювати свої знання щодо тактико-спеціальних та психологічних прийомів забезпечення своєї особистої безпеки.

Національна поліція України, намагається встановити тісний зв'язок з населенням (створення проекту «Офіцер громади»), сформувати у громадян позитивний імідж поліції (ЗМІ часто висвітлює добрі та прості вчинки поліцейський, у тому числі і курсантів), а також максимально створити умови захищеності (проект «Безпечне місто»).

Слід наголосити, що будь-які організаційно-правові матеріально – технічні, управлінські та інші заходи не можуть бути ефективними без усвідомлених і цілеспрямованих зусиль самого працівника [4].

Небезпека, яку зазнають працівники поліції під час виконання службових завдань, є різноманітною за змістом, силою впливу, наслідками для здоров'я та іншими характеристиками. Практика показує, що забезпечення безпеки діяльності працівників підрозділів Національної поліції ще не знаходиться на належному рівні, оскільки щорічно гине та отримує тяжкі поранення, каліцтво, психічний розлад та закінчує життя самогубством значна кількість поліцейських [5].

На нашу думку, в сучасних умовах реформування системи МВС України, для більш якісного та ефективного підвищення свого професійного рівня та забезпечення особистої безпеки, поліцейським не достатньо знати тільки особливості діяльності своїх українських колег, а ще необхідно вивчати та впроваджувати передовий досвід зарубіжних країн щодо забезпечення особистої безпеки поліцейських, зокрема держав-учасниць НАТО.

Список бібліографічних посилань

1. Статистична інформація // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113653&libid=100820 (дата звернення: 06.04.2019).
2. З'ясувалося, скільки поліцейських загинуло в Україні / Слово і діло : аналіт. портал. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2018/01/22/novyna/pravo/zyasuvolosya-skilky-policejskyyh-zahynulo-ukrayini> (дата звернення: 06.04.2019).
3. Криволапчук В. О., Тодуров І. М. Особиста безпека : навч.-практ. посіб. Київ : ВПЦ МВС України, 2006. 169 с.
4. Казміренко Л. І. Система і структура юридичної психології // Філософські, методологічні та психологічні проблеми права : тези наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 січ. 2009 р.) / МВС України, Київ. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2009. С. 68–71.
5. Власенко І. В., Лещинин М. В. Дослідження ризику працівників міліції. *Право і Безпека*. 2009. № 5 (32). С. 223–226.

Надійшла до редколегії 09.04.2019